

Research Paper

Analysis of the Impact of Green Spaces and Waterways on Enhancing Quality of Life and Social Sustainability in Urban Environments

Fatemeh Boujari¹ Behrooz Nasiri² Reza Sarli^{*3}

1 Ph.D. Architectural Engineering, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

1 Ph.D. Student of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

1 Department of Environment and Natural Sciences, University of Agriculture, Krakow, Poland.

Keywords

**Revitalization of Public Spaces
Quality of Life
Access to Services
Urban Management
Sense of Safety Green Spaces**

ABSTRACT

Today, safety in public spaces, particularly in urban parks, has become a critical issue. Urban environment quality, as a measure of living conditions in residential areas, significantly influences residents' satisfaction. Factors such as the level of social services, land-use distribution, social security, accessibility to public spaces, geographical location of facilities, environmental conditions, the performance of different urban sectors, activities in urban spaces, and attention to local identity and culture are among the elements affecting the quality of life. This study evaluates variables and indicators related to safety and quality of life in Alghadir Park in Gonbad-e Kavus city. This research is descriptive-analytical and practical in nature, with data collected through questionnaires distributed among 300 participants as the study sample. Data analysis was conducted using one-sample T-tests.

The results indicate that the average safety level in the studied park is 2.95, which is close to the moderate level. Various indicators such as physical accessibility, clear design, lighting, physical security, sense of safety, and environmental comfort have mean scores of 3.41, 3.07, 2.89, 2.85, 2.83, and 2.64, respectively (considering the normal mean of 3), falling in the moderate to below-average range. Based on the findings, recommendations are provided, including improving park lighting for nighttime use, protecting existing facilities, enhancing restroom conditions, and implementing measures to prevent entry by socially vulnerable individuals into the park.

*Corresponding Author.

Email Adresses: reza.sarli.sd@student.urk.edu.pl

Boujari, F., Nasiri, B. and Sarli, R. (2024). Analysis of the Impact of Green Spaces and Waterways on Enhancing Quality of Life and Social Sustainability in Urban Environments. *Human Ecology*, 2(5), 345-358.

Doi: [10.22034/ej.2024.211774](https://doi.org/10.22034/ej.2024.211774)

تحلیل تأثیر فضاهای سبز و آبراه‌ها بر ارتقاء کیفیت زندگی و پایداری اجتماعی در محیط‌های شهری

فاطمه بوجاری^۱، بهروز نصیری^۲، رضا سارلی^{۳*}

۱ دکتری مهندسی معماری، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.

۲ دانشجوی دکتری معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.

۳ گروه محیط زیست و علوم طبیعی، دانشگاه کشاورزی، کراکوف، لهستان.

واژگان کلیدی

احیای فضاهای عمومی،
کیفیت زندگی، دسترسی
به خدمات، مدیریت
شهری، احساس امنیت،
فضاهای سبز

چکیده

امروزه امنیت در فضاهای عمومی، به ویژه در پارک‌های شهری، به یک مسأله حیاتی تبدیل شده است. کیفیت محیط شهری به عنوان معیاری برای سنجش شرایط زندگی در محیط‌های مسکونی، تأثیر عمده‌ای بر رضایت ساکنان دارد. عواملی نظیر سطح خدمات اجتماعی، چگونگی تقسیم کاربری‌ها، امنیت اجتماعی، میزان دسترسی به فضاهای عمومی، موقعیت جغرافیایی کاربری‌ها، وضعیت زیست‌محیطی، عملکرد بخش‌های مختلف شهر، فعالیت‌های موجود در فضاهای شهری و توجه به هویت و فرهنگ محلی از جمله مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی هستند. این مطالعه به ارزیابی متغیرها و شاخص‌های مربوط به امنیت و کیفیت زندگی در بوستان الغدیر شهر گنبد کاووس می‌پردازد. این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی و کاربردی بوده و داده‌ها از طریق توزیع پرسشنامه بین ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق جمع‌آوری شده است. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری T تک‌نمونه‌ای صورت گرفته است. نتایج این تحقیق نشان‌دهنده آن است که میانگین سطح امنیت در بوستان مورد مطالعه به میزان ۲۰۹۵ درصد، نزدیک به وضعیت متوسط، ارزیابی شده است. همچنین شاخص‌های مختلفی همچون دسترسی فیزیکی، طراحی واضح، نورپردازی، امنیت فیزیکی، احساس امنیت و آسایش محیطی، به ترتیب با میانگین‌های ۳۰۴۱، ۳۰۰۷، ۲۰۸۹، ۲۰۸۵، ۲۰۸۳ و ۲۰۶۴ (با در نظر گرفتن میانگین نرمال ۳) در وضعیت متوسط رو به پایین قرار دارند. بر اساس یافته‌های این تحقیق، پیشنهادهای شامل بهبود نورپردازی در محوطه پارک برای استفاده در شب، حفاظت از تجهیزات موجود، بهبود وضعیت سرویس‌های بهداشتی و اتخاذ تدابیری برای جلوگیری از ورود افراد آسیب‌دیده اجتماعی به پارک ارائه شده است.

۱. مقدمه

عبارت «فضای سبز» کمتر از نیم قرن است که در فرهنگ و ادبیات شهرسازی جهان، از جایگاه خاصی برخوردار شده است. این عبارت، معانی و مفاهیم متعدد و وسیعی را در برمی‌گیرد. «منظور از فضاهای سبز شهری، نوعی از سطوح کاربری زمین شهری با پوشش‌های گیاهی انسان‌ساخت است که هم واجد «بازدهی اجتماعی» و هم واجد «بازدهی اکولوژیکی» هستند (دیناروندی، ۱۳۹۲: ۷۶). اثرات فضای سبز شهری از دیدگاه زیست‌محیطی شامل مواردی چون کاهش آلودگی هوا، کاهش آلودگی صوتی، بهبود شرایط زیست‌اقليمی در شهر، افزایش نفوذپذیری خاک و تأثیر مثبت بر چرخه آب در محیط‌زیست شهری و افزایش کیفیت آب‌های زیرزمینی و همچنین کاهش گازهای گلخانه‌ای است که خود موجب جلوگیری از پیشروی آب اقیانوس‌ها و از بین رفتن زمین‌های کشاورزی و مناطق ساحلی، جلوگیری از پدیده خشک‌سالی و حفظ گونه‌های گیاهی و جانوری می‌شود. همچنین فضای سبز می‌تواند به‌طور قابل‌توجهی دمای هوا را کاهش داده و به تلطیف آن کمک کند و به‌عنوان بخشی از دید و منظر شهری، پاسخگوی نیازهای مادی و تأمین‌کننده ارزش‌های زیباشناختی در ارتباطات بصری و تصورات ذهنی مردم باشد (خلیل‌نژاد، ۱۳۹۳: ۶۵). رود دره‌ها به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های طبیعی در افزایش شادابی و سرزندگی فضاهای شهری نقش مؤثری دارند. امروزه اهمیت رود دره‌ها با توجه به افزایش آلودگی شهرهای بزرگ و همچنین کاهش فضاهای تفریحی بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود و نحوه ساماندهی آن‌ها چالشی برای مدیران، طراحان و شهروندان به شمار می‌رود. رود دره‌ها علاوه بر ایجاد فرصت‌های تفریحی و اقتصادی در شهر، مدیریت شهری را در رسیدن به اهداف متنوعی مانند افزایش تفرجگاه‌ها، محوطه‌های ورزشی و همچنین ایجاد امنیت بیشتر در فضاهای غیرقابل‌دفاع نزدیک می‌کند. (Abarkar, 2008: 104) اغلب شهرها دارای فضاهایی هستند که در برنامه‌ریزی و طراحی شهری به‌عنوان فضاهای طبیعی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند تا پاسخگوی نیازهای طبیعت‌گرایانه انسان شهرنشین باشند. موضوعی که در چند دهه اخیر دست‌اندرکاران طرح‌ریزی‌های کالبدی شهری و منطقه‌ای را به چاره‌اندیشی واداشته است، نحوه برخورد و به‌کارگیری این قبیل فضاها در توسعه کالبد شهری و نحوه شناسایی نقاط مستعد واقع در قلمرو طرح‌های شهری و منطقه‌ای می‌باشد. بشر برای زندگی راحت، نیازمند به یک محیط مطلوب است. این محیط متشکل از محیط طبیعی و مصنوعی است. محیط طبیعی موهبت‌های الهی است که به ما عطا شده، همچون منابع طبیعی که شامل کوه‌ها، محیط سبز و خاک مناسب جهت پوشش گیاهی است (مهرآرا، ۱۳۹۳: ۵۶). آنچه امروزه در سرآغاز قرن بیست و یکم برای شهرهای ما بحران محسوب می‌شود و چهره‌ی شهرها را زشت و نابسامان و شهروندان را افرادی بی‌روح، خسته و آزرده کرده است، گسستن تدریجی پیوند انسان و طبیعت است که متأسفانه در سال‌های اخیر در کار توسعه شهری و نظام شهرنشینی کشور به این مسئله کمتر توجه شده است. (Yosefi robiyat and et al, 2014: 114) به عبارت دیگر، اگر شهر را گهواره انسان امروزی تلقی کنیم، هرچه این گهواره شاداب‌تر، سرسبزتر و شکوفاتر باشد، امنیت و آرامش و رشد بهنجار و موزون انسانی در آن بیشتر تأمین می‌شود. قرار گرفتن در فضای مدرن و افزایش جمعیت و رشد شهرنشینی، شهرها را به کانون تجمع‌های زیستی و فعالیت‌های مختلف تبدیل کرده و آن‌ها را با کمبود فضاهای سبز عمومی روبه‌رو ساخته است. (Khademhosini and et al, 2016: 761) از این رو، فضای سبز شهری از عناصر مهم اکوسیستم شهری می‌باشد که خدمات محیطی و اجتماعی مفیدی را فراهم می‌کند (Elyasi and et al, 2016: 26)، تا آن‌جایی که امروزه مفهوم شهر بدون وجود فضای سبز مؤثر در اشکال گوناگون آن، قابل تصور نیست. (Hayati and et al, 2011: 3) بنابراین فضای سبز شهری بخش جاندار ساخت کالبدی شهر است که کارکرد آن در کلان‌شهرهایی چون گرگان بسیار مهم بوده و وجود آن بخشی جداناپذیر از مجموعه شهری است. (Hosini and et al, 2015: 186) فضاهای طبیعی شهر از جمله بارزترین فضاهای شهری هستند که از طریق فرآیندهای چند عملکردی خود، پایداری و افزایش کیفیت زندگی را تضمین می‌نمایند. این‌گونه فضاها نه تنها واجد ارزش اکولوژیکی طبیعی هستند بلکه طراحی اکولوژیک آن‌ها می‌تواند علاوه بر تأمین فضاهای مناسب گردشگری، زمینه تعاملات اجتماعی را نیز فراهم نماید. از جمله این فضاهای طبیعی، رودخانه‌ها و مسیل‌های شهری هستند که با رشد سریع شهرها مورد غفلت واقع شده و در دهه‌های اخیر به بهانه تأمین نیازهای اولیه جمعیت رو به رشد مورد تخریب قرار گرفته‌اند. لذا با توجه به عملکردهای متنوع و بازدهی مستمر اکولوژیکی و بالقوه اجتماعی این فضاها، یکی از ضرورت‌های مدیریت و توسعه آگاهانه و پایدار شهری، ارزیابی صحیح از وضعیت کیفی آن‌ها و تلاش در جهت احیای همه‌جانبه است. به‌طور کلی احیای فضاهای شهری به‌منظور بازگرداندن زندگی دوباره به جوامع و اقتصاد شهری و همچنین بهبود بخشیدن به اراضی فرسوده و فضاهای ناکارآمد شهر و ایجاد فرصت‌های نوین و محیط‌زیست بهتر برای نسل‌های آتی انجام می‌پذیرد. به‌عبارتی دیگر، احیای رویکرد یکپارچه و جامعی است که به حل مشکلات فضاهای شهری انجامیده و می‌کوشد بهبود مستمر و پایداری را در شرایط زیست‌محیطی، اجتماعی، کالبدی و اقتصادی فضاهای شهری در آستانه تغییر را به ارمغان آورد. با توجه به همه مزایای این رویکرد و ظرفیت‌های موجود، در شهر گنبد کاووس نه تنها توجهی به احیای فضاهای طبیعی شهری به‌ویژه فضای پیرامون رودخانه‌ها و مسیل‌ها گردیده است، بلکه اقدامات مناسب و مدیریت صحیح منجر به تبدیل آن‌ها به فضاهایی بکر و زیبا با امنیت شده است. درحالی‌که مشکلات و مسائل این فضاها برای بافت‌های پیرامون و به‌طور کلی شهر از یک سو و

پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های نهفته در آن‌ها از سوی دیگر ضرورت بازبینی محتوایی سازمان فضایی شهر را مشخص می‌نماید، امروزه در بسیاری شهرهای دیگر نظیر کالیفرنیا، لندن و پاریس، اقدامات بسیار مؤثری در مورد مدیریت صحیح و کارآمد این فضاها صورت گرفته است که بررسی این اقدامات می‌تواند راهگشای بسیاری از برنامه‌ریزان و طراحان شهری باشد. از این‌رو در مطالعه حاضر به منظور شناخت بهترین رویکردهای مداخله به صورت احیا، به بررسی و تبیین پروژه احیای مسیل رودخانه چهل چایدر شهر گنبد کاووس، استان گلستان، پرداخته می‌شود.

پور جعفر و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان بررسی انگاره‌های مؤثر بر طراحی منظر پایدار رودخانه‌های فصلی درون شهری (مطالعه موردی: رودخانه خشک شیراز)، چنین بیان می‌کنند پژوهش حاضر به منظور ساماندهی و حفاظت از منظر طبیعی رودخانه-های فصلی درون شهری، به مثابه-ی عرصه-هایی عمومی و اکوسیستم‌هایی زنده و پویا، انجام شده است. در این رابطه از اصول و معیارهای طراحی منظر پایدار، به عنوان راهکاری جهت احیای منظر طبیعی چنین گستره-هایی بهره گرفته شده است. همچنین این پژوهش با معرفی رودخانه خشک شیراز به عنوان گستره-ای طبیعی، عرصه-ای عمومی و عضوی اصلی از ساخت اصلی شهر شیراز، به ارایه پیشنهادهایی مبتنی بر اصول طراحی منظر پایدار جهت ساماندهی این رودخانه فصلی پرداخته است. در این پژوهش، از روش تحقیق توصیفی- تحلیلی در بستری از مطالعات کتابخانه-ای و روش تحقیق موردی و شیوه-های تحقیق مشاهده و مصاحبه در بستر مطالعات میدانی بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از این پژوهش بر پیشنهادهای طراحی در بستر طبیعی رودخانه خشک مبتنی بر حفظ و ارتقای منظر طبیعی و تنوع زیستی منطقه، حذف کاربری‌های ناسازگار و آلاینده-های زیست محیطی از حریم حفاظتی رودخانه، طراحی بستری مناسب جهت پذیرش هرچه بیشتر پرندگان مهاجر، طراحی متناسب با حریم‌های طبیعی رودخانه جهت حفاظت از منظر طبیعی رودخانه از یک سو و ارایه-ی تجربه‌ها و سکانس‌های تفریحی متفاوت از دیگر سو تأکید دارند. دیو سالار و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان ایده‌ها و الگوهای باز زنده سازی مسیل‌ها و رودخانه‌های شهری (مطالعه موردی: رودخانه شاهرود)، چنین بیان می‌کنند در این خصوص پژوهش حاضر به روش توصیفی- تحلیلی سعی در شناخت کامل‌تر از ویژگی‌های این فضاها دارد تا بتوان نقشی دیگر را نیز به آن‌ها واگذار نمود و استفاده بهینه‌ای از آن‌ها برد. به منظور انجام این پژوهش به دو روش اسنادی و میدانی به جمع‌آوری داده‌ها و تهیه اطلاعات اقدام گردیده و مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند. در ادامه با توجه به وضعیت موجود محدوده مورد مطالعه، به ارایه الگوها و ایده‌های پیشنهادی به صورت تصویری در محیط‌های autocad و photoshop، در زمینه باز زنده سازی محدوده مورد نظر پرداخته شده، به نحوی که بتوان به وضعیت آشفته رودخانه شاهرود صورتی دلپذیر و زیبا داد و آن را به کریدوری سبز، به مفهوم پایداری و سبزی‌نگی تبدیل نمود. در این راستا باز زنده سازی رودخانه شاهرود، به شهر، چهره و هویت ویژه‌ای خواهد بخشید که علاوه بر استفاده ساکنین، امکان جذب سیاح و توریست را از سراسر کشور و فراتر از آن افزایش خواهد داد. بهبهانی و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله‌ای مسیل‌های شهر مشهد را بررسی نموده و بنابر نتایج تحقیق وی با شناخت دقیق‌تر مسیل‌ها، پتانسیل آن‌ها برای جبران حداقل بخشی از کمبود فضاهای باز شهری مشخص می‌شود که برای مثال، می‌توان از موقعیت مکانی مناسب آن‌ها به دلیل پراکندگی و حضور در تمام سطح شهر و نیز تفاوت در میزان و مدت زمان جریان آب در آن‌ها سخن گفت که موجب ایجاد تنوع در نحوه استفاده و بهره‌برداری از آن‌ها می‌شود. سوفیا و مارک (۲۰۰۶) در مقاله‌ای با عنوان "چرا مسیل‌های شهری را باز زنده سازی کنیم" به بیان عوامل مؤثر در بهسازی مسیل‌های شهری با تأکید بر اهمیت محیط‌زیست مسیل‌ها پرداختند و مهم‌ترین این عوامل را ژئومورفولوژی، کیفیت آب، هیدرولوژی، اقتصاد، جامعه، قوانین و اکولوژی معرفی می‌کنند. یانگ و همکارانش (۲۰۰۷) در مقاله‌ای با عنوان "چهارچوب نظری برنامه ریزی باز زنده سازی رودخانه شهری" به بیان فرایند برنامه ریزی باز زنده سازی رودخانه-های شهری پرداخته و به این نتیجه رسیدند که باز زنده‌سازی رودخانه‌های شهری شامل سه مرحله است: الف) شناسایی عوامل تخریب و فرسایش رودخانه، ب) تعیین اهداف باز زنده‌سازی (ج) تعریف سناریوهای باز زنده‌سازی. تحلیل یافته‌های مطالعه اسلامی راد و قاسمی (۱۳۹۰) با عنوان « نقش و اهمیت مبلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری » بیانگر آن است که با وجود قوانین و ضوابط مبلمان شهری، متأسفانه این معیارها و ضوابط در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری کمتر مورد توجه و پیگیری مسئولین شهرهای توریستی و تفریحی قرار گرفته است. لحمیان و همکاران (۱۳۹۲) با روش توصیفی- تحلیلی و بهره‌گیری از پرسشنامه به بررسی نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری شهر ساری پرداختند. یافته‌های حاصل از تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بین متغیرهای مبلمان شهری و توسعه گردشگری و نیز بین متغیرهای زیباسازی مبلمان شهری و جذب گردشگر در شهر ساری رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد. تیموریان و زیویار (۱۳۹۲) در مقاله خود سطح رضایتمندی از استاندارد های مبلمان شهری منطقه دو شهر تهران را بررسی و مطالعه کرده‌اند و نتیجه گرفته‌اند که بر اساس مطالعات انجام شده، نقاط ضعف فراوانی در برنامه ریزی این عناصر در سطح محدوده یافت می‌شود. از آن جمله می‌توان به عدم جانمایی صحیح عناصر مختلف مبلمان شهری، تراکم بیش از حد انواع مبلمان، آشفستگی محیطی ناشی از پراکنش نامتادل عناصر اشاره کرد همچنین رضایتمندی ساکنان از مجموعه عوامل مبلمان در محدوده موردنظر در سطح نازلی قرار دارد. مشیری و همکاران

(۱۳۹۳) در تحقیقی پیمایشی به مقایسه تطبیقی منظر بافت های شهر بر اساس شاخص های مبلمان شهری در شهر بهشهر پرداخته اند. نتایج حاکی از آن است که مبلمان شهر بهشهر منطبق با شرایط اقلیمی و فرهنگ بومی و متناسب با عملکرد فضا و نیاز شهروندان نمی باشد. رحمانی فیروزجاه و سهرابی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان « بررسی جامعه شناختی رابطه بین مبلمان شهری و کیفیت زندگی » نشان دادند که بین میزان دسترسی مبلمان شهری و ابعاد کیفیت زندگی یعنی سلامت جسمانی، سلامت روانی، ارتقای ارتباط اجتماعی و رضایت از محیط کالبدی شهر، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و مبلمان شهری از بین مجموعه عوامل موثر بر کیفیت زندگی، نقش مهمی را ایفا می نماید. بولوت و عطا بیوگلو^۱ (۲۰۰۷) در تحقیق خود نشان داد که عناصر مبلمان شهری، واجد خصوصیات هستند که برقراری ارتباط بین مردم را صورت می دهند و به فضا معنای کارکردی و زیبایی گونه می دهند. همچنین عناصر مبلمان شهری به واسطه تاثیراتی که در باز احیای چشم اندازهای شهری دارند، مفید فایده می باشند. زان و وی^۲ (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان « تجزیه و تحلیل عناصر شهری و تاثیر آن بر سرزندگی شهر » به این نتایج دست یافتند که المان های شهری، کارهای هنری بر روی جداره های شهری، کف سازی های مناسب و ... که بر عامل بصری شهر اثرگذار است، سبب سرزندگی شهر و رفتار های انسانی می شوند.

رودخانه های شهری یکی از عوامل مهم شکل گیری تحولات ساختاری و عملکردی شهرها به شمار می روند. در این کریدورهای طبیعی، علاوه بر جریان دایمی یادفصلی آب، ارزش های بصری و طبیعی و نیز در کنار آن الگوی فعالیتی-عملکردی متفاوتی (در غالب عملکردهای تفریحی-توریستی، اقتصادی و حتی در مواردی زندگی انسان) وجود دارد. در نظریات معطوف به توسعه پایدار شهری، بهره گیری مناسب از این نواحی در پارچوب تدوین طرح های مناطق حساس و حیاتی شهری در دستور کار نهادهای مسئول شهری قرار گرفته است.)

فضاهای سبز بخش مهمی از ساختار منظر شهری، به ویژه در (منظر روزانه) را تشکیل می دهند که علاوه بر پاسخگویی به برخی از نیازهای اساسی مردم، بستر مناسب انجام فعالیت های انسانی هستند (تقوایی، ۱۳۹۱: ۱۵۳). در این زمینه رودخانه ها به عنوان عناصر مهم منظر و محیط طبیعی شهرها، یکی از بهترین فرصت های ایجاد و تقویت دالان های زیست محیطی شهری را فراهم می سازند. چنین دالان ها و حاشیه هایی با توان بوم شناسی بالا به طور طبیعی طیف وسیعی از گونه های گیاهی و حیات جانوری را جذب و حمایت می کنند. همچنین، در مقیاس های متفاوت اسکان تا فضاهای شهر، رودخانه ها نمادهایی برای سعادت در زندگی انسان و پاسخگویی بسیاری از نیازهای متنوع جوامع زیستی هستند. البته، فعالیت های انسانی عمده نظام طبیعی و شکل رودخانه را تحت تأثیر قرار می دهند و به قولی پویایی فضایی طبیعی بسیاری از رودخانه ها، همانند پویایی های زمانی آن ها تغییر داده می شود (پریور و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۵۷).

فضای شهری، فضای خالی بین ساختمان ها نیست، بلکه مفهومی است در برگیرنده ی محیط کالبدی، فعالیت ها، رویدادها و روابط میان آنها. فضای شهری چیزی نیست جز فضای زندگی روزمره ی شهروندان که هر روز به صورت آگاهانه یا نا آگاهانه در طول راه، از منزل تا محل کار ادراک می شود. برخی نظرات، فضای شهری را فرآیندی اجتماعی- مکانی می دانند که تمام ساختمان ها، اشیاء، فضاهای محیطی و شهری و نیز افراد، رویدادها و روابط میان آن ها را در بر می گیرد (نقی زاده، ۱۳۸۶، ۱۷۶). فضای شهری صحنه هایی است که داستان زندگی جمعی در آن گشوده می شود و در این فضا فرصت آن وجود دارد که برخی مرزهای اجتماعی شکسته شده و برخوردهای از پیش تدوین نیافته اتفاق افتاده و افراد در یک محیط اجتماعی جدید با هم ارتباط برقرار کنند. فضای شهری یکی از عناصر ساخت فضایی شهر است که همواره با تاریخ یک ملت در ادوار مختلف به وجود می آید، شکل می گیرد و دگرگون می شود و فعالیت های مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی همواره در آن جریان دارد (توسلی، ۱۳۸۶: ۱۷). فضای شهری توسط فرآیندهای طبیعی نظام یافته و به وسیله انسان، شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه شکل می گیرد و شامل همه سازه های شهری، از جمله میادین و خیابان ها و دیگر عناصر شهری است (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۴: ۸۹). فضاهای شهری در طول تاریخ نقش مهمی در زندگی اجتماعی- اقتصادی ساکنان داشته و به عنوان مرکز ارتباط و تحول در شهرها عمل کرده است. در دوران مدرن با تغییرات عمیقی که در تمامی ابعاد زندگی و سکونت رخ داده، بخش عمده فضاهای شهری به مکان های سودا زده تبدیل شده و تحت تاثیر نیروهای بازار در خدمت منافع جریان های محدود قرار گرفته است (سلطانی و نامداریان، ۱۳۹۰: ۳).

امنیت، یکی از مهمترین نیازهای بشر است، چنان که در طبقه بندی نیازهای مازلو، امنیت در درجه دوم اهمیت و پس از نیازهای فیزیولوژیک قرار گرفته است. محققان بر این باورند که عوامل گوناگونی چون عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... در ایجاد امنیت مؤثرند. طی دهه های اخیر، جامعه شهری رشد چشمگیری داشته است؛ بنابراین امنیت یکی از شاخصه های کیفی زندگی به شمار می آید. کلانشهرها به دلیل تراکم بالای جمعیت، تحولات اجتماعی (نظیر مهاجرپذیری) و اقتصادی زیادی دارند. این تحولات سبب شده تا مفاهیمی مانند امنیت اقتصادی ذهنیت ناامنی در جامعه به ویژه ناامنی در خیابان ها و فضاهای عمومی و سایر تهدیدها درباره سلامت شهروندان را افزایش دهد (غفاری و

¹ Bulut and Atabeyoglu

² Xun and Wei

همکاران، ۱۳۹۲: ۱۷۱) از سویی، افزایش جرم و ناهنجاری های اجتماعی و پیامدهای ناشی از آن، از جمله ناامنی در عصر کنونی، به ویژگی عمومی کلانشهرها تبدیل شده است (رضوان، ۱۳۹۱: ۴۵) بنابراین، نیاز به امنیت، همواره از بنیادی ترین نیازهای انسان در جامعه بشری به شمار می رود. مبحث امنیت از نظر روان شناسی به خصوص در بهداشت روانی و در آسیب شناسی روانی اهمیت بسیار دارد. آرامش، رشد، شکوفایی انسان، بروز همه استعدادها و خلاقیت ها و نیل به همه کمالات انسانی در سایه امنیت به دست می آید (قرایی، ۱۳۸۹: ۱۸). اهداف باز زنده سازی فضاهای شهری - ارتقای کیفیت خدمات عمومی شهری و ایجاد سرزندگی در شهروندان - ایجاد میل و انگیزه در شهروندان در جهت بهسازی محیط شهری - زیبا سازی وهویت بخشی به فضاهای مختلف شهری - روحیه بخشی مضاعف به فضای شهری - بالابردن سطح سواد بصری و سطح آگاهی هنری مخاطب - رعایت اصل پیاده گستری - ایجاد یکپارچگی در سطح شهر در عین تنوع فرم - ایجاد محیطی خلاق و پرورنده برای شهروندان - ارتقاء مداوم کیفیت محیط، سیما و منظر شهر - ایجاد جذابیت بصری در سطح شهر - کمک به ایجاد تنوع در فضای بصری شهر - کمک به خوانایی فضاهای شهری.

در تعریف فضای باز به محصوریت یا غیر محصوریت اشاره می کنند. بر این باورند که فضای باز فاقد ساختمان است یا اینکه فضای ساخته شده آن بیش از یک بیستم فضای آزاد نیست. کل این فضا برای اهداف تفریحی و عمومی استفاده شده یا بدون استفاده باقی مانده است در شهرسازی معاصر به توسعه فضاهای باز به عنوان عناصر حیاتی شهر نگریسته می شود. توجیه این موضوع به این نکته برمی گردد که فضاهای باز علاوه بر فراهم نمودن نور، هوا و کلاً تنفس شهر، بیش از اجزا و عناصر دیگر در فرم دهی و ارتباط نواحی و مناظر مختلف و اجرای پروژه های شهری مؤثر بوده و نیز در شکل گیری چشم اندازها و کلاً توسعه فضاهای تفریحی و گردشگری بسیار مفید هستند. علاوه بر این، فضاهای باز در شرایط بحرانی می توانند عملکردهای متعددی چون استقرار مراکز سیار درمانی، جمع آوری کمک ها، کنترل و مدیریت بحران و نیز اسکان موقت زلزله زدگان و مواردی از این دست داشته باشند (محمد زاده، ۱۳۹۰، ۳۱).

مفهوم کیفیت محیط به وسیله طیف متنوعی از متفکران و پژوهشگران متعلق به حوزه های علمی گوناگون مورد توجه قرار گرفته و تعاریف متعددی از آن ارائه شده است. مرور و بررسی تعاریف موجود، نشان دهنده دو نگرش و رویکرد متفاوت در تعریف مفهوم مورد نظر است؛ تعدادی از نویسندگان قائل به ماهیت مستقل این مفهوم بوده و با تأکید بر مؤلفه های ماهوی دوگانه (عینی - ذهنی) کیفیت محیط، به تبیین و تشریح آن پرداخته اند: « کیفیت محیط موضوعی پیچیده و دربرگیرنده ادراکات ذهنی، نگرش ها و ارزش های گروه ها و افراد مختلف است. کیفیت محیط از برآیند کیفیت اجزای تشکیل شده یک ناحیه معین حاصل می شود. اما با وجود این بیش تر از جمع اجزای سازنده، بر ادراک کلی از یک مکان دلالت دارد. اجزای سازنده (طبیعت، فضای باز، زیرساخت ها، محیط انسان ساخت (مصنوع)، تسهیلات محیط کالبدی و ذخایر طبیعی)، هر یک مشخصات و کیفیات خاص خود را دارا می باشند (ذبیحی و سایرین، ۱۳۹۰، ۱۰۹).

دیدگاه بوم شناسی بر مفهوم کیفیت زندگی

جامعه شناسی در دانشگاه شیکاگو با تأکید بر بوم شناسی در اواخر قرن ۱۹ شکل گرفت. بوم شناسی به طور کلی بر نحوه توزیع فعالیت های اجتماعی (کیفیت زندگی) در فضا و زمان تأکید دارد. با استفاده از این دیدگاه بوم شناسان به دو موضوع اصلی توجه داشتند که در تحلیل کیفیت زندگی از اهمیت خاصی برخوردارند. اول اینکه توزیع فعالیت ها در فضا و زمان و در محیط شهری چگونه باعث یا مانع دستیابی به اهداف جمعی می شود. از جمله مفاهیم اصلی که بوم شناسان از آن استفاده می کنند، همزیستی، رقابت، هجوم و استقرار، تعادل طبیعی و انطباق با محیط زیست است. همزیستی به معنای زندگی مشترک اورگانیزم های غیر شبیه است و هجوم به معنی ورود یک نژاد یا یک گروه از افراد به یک منطقه و بیرون راندن اهالی قبلی است. تعادل طبیعی به معنی رابطه میان گیاه و جانور و محیط در صورتی است که تعادل محیط حفظ شود به طوری که موجودات مکمل یکدیگر باشند. در مطالعه این نوع روابط بوم شناسان تأکید می کنند که بقا و انطباق با محیط موجودات با یکدیگر از جمله مسایل مهم در بقای شبکه زندگی در محیط است (مختاری، نظری، ۱۳۸۹: ۱۰۵).

جدول شماره ۱. معیارهای توسعه پایدار محدوده های کنار رودخانه های شهری

معیارهای اصلی	توصیف
حفظ کیفیت آب و محیط زیست اطراف	کیفیت آب در سیستمی از جویبارها، رودها، کانال ها، دریاها، پیش شرطی اساسی در هرگونه توسعه در کنار رودها است. مسئولین شهری و مردم وظیفه حفظ و احیای پایدار محدوده های متروک و آب های آلوده را بر عهده دارند
کناره های آب بخشی از استخوان بندی اصلی شهر است	کناره های آب جدید باید به عنوان بخشی جداناپذیر از شهر حاضر بوده و در حیات شهری سهیم باشند. آب بخشی از منظر سازی شهری است و باید برای کاربری های خاص چون تفریحی، فرهنگی، گردشگری و حمل و نقل تجهیز گردد.
هویت تاریخی شخصیت بخش است	باید به تاریخ آب و شهر رویدادها نشانه های شهری و طبیعت برای ایجاد توسعه پایدار و با معنا توجه کرد حفظ و احیای محدوده های قدیمی و صنعتی، جزئی جدانشدنی از هر توسعه کناره آب است.

اولویت دادن به کاربری‌های مختلط	کناره‌های آب باید کاربری‌های همچون مسکونی، تجاری و فرهنگی را شامل شود. فعالیت‌هایی که نیازمند به دسترسی به کناره رود هستند باید در اولویت قرار گیرند و با واحدهای همسایگی از نظر عملکردی و اجتماعی باید در هم آمیخته گردند.
دسترسی عمومی یک شرط لازم است	کناره‌های آب باید چه از نظر بصری و چه فیزیکی برای تمام اقشار مردم قابل دسترس باشد فضاهای عمومی باید با کیفیتی بالا برای جلب کاربری‌های محرک ساخته شوند.
برنامه‌ریزی با مردم و برای مردم به فرآیند اجرا سرعت می‌بخشد	توسعه‌های جدید باید با مشارکت مردم صورت گیرد مسئولین شهری می‌بایست کیفیت طراحی را تضمین کنند زیرساخت‌ها را فراهم آورند و در جهت ایجاد عدالت اجتماعی تلاش کنند. بخش‌های خصوصی برای اطمینان از سوددهی و سرعت توسعه باید از ابتدا دخیل باشند.
مشارکت عمومی عنصری کلیدی در پایداری است	شهرها باید از پایداری کناره رودخانه‌ها نه تنها از منظر اقتصادی و اکولوژیکی بلکه در وجوه اجتماعی نیز بهره‌مند گردند جامعه باید از ابتدا در فرآیند تصمیم‌گیری مداخله داشته باشد.
توسعه کناره‌های رودخانه فرآیندی طولانی‌مدت است	کناره‌های رودهای شهری باید مرحله‌به‌مرحله توسعه یابند تا تمام شهر از منافع آن بهره‌مند گردد. این کناره‌ها چالشی برای بیش از یک نسل محسوب شده و شخصیت‌های متنوعی و از معماری فضای باز و هنر نیاز دارند. مدیریت عمومی باید سطوح سیاسی را برای اطمینان از فهم درست چرخه اقتصادی و منافع کوتاه‌مدت برانگیزاند.

۲. محدوده مورد مطالعه

شهرستان گنبد کاووس با ۵۵ درجه و ۱۸ دقیقه طول جغرافیایی و ۳۷ درجه و ۱۷ دقیقه عرض جغرافیایی در قسمت شمالی و مرکزی استان گلستان واقع شده و از شمال با کشور ترکمنستان، از جنوب با شهرستان‌های آزادشهر و رامیان، از شرق با شهرستان‌های مراوه‌تپه، کلاله و مینودشت و از غرب با شهرستان آق‌قلا محدود می‌شود. وسعت شهرستان ۵۰۷۱/۳۲ کیلومتر مربع و ۲۴/۸۱ درصد از مساحت استان می‌باشد. تقسیمات کشوری؛ شهرستان گنبد کاووس بر اساس آخرین تقسیمات کشوری دارای دو بخش و شش دهستان و ۱۶۷ آبادی دارای سکنه و ۱۰ آبادی خالی از سکنه می‌باشد. بخش‌های این شهرستان شامل بخش مرکزی به مرکزیت شهر گنبد کاووس و چهار دهستان به نام آق‌آباد، باغلی مراما، سلطانعلی و فجر و بخش داشلی‌برون به مرکزیت شهر اینچه برون و دو دهستان اترک و کوند می‌باشد. جمعیت شهر گنبد کاووس بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، در حدود ۱۵۵۰۰۰ نفر بوده است.

شکل ۱. موقعیت بوستان مورد مطالعه در شهر گنبد کاووس

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف مطالعه، تحقیقی کاربردی است و از لحاظ روش انجام تحقیق، توصیفی - تحلیلی است. چارچوب نظری با استفاده از روش کتابخانه‌ای و مرور ادبیات مربوطه انجام شده است. اطلاعات و داده‌های اولیه جهت تحلیل‌ها به روش میدانی با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری گردیده است. شهر گنبد کاووس به عنوان مرکز استان گلستان، قلمرو مکانی این تحقیق را تشکیل می‌دهد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان شهر گنبد کاووس است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران

۳۰۰ نفر بر آورد گردیده و نمونه گیری به روش تصادفی ساده انجام شده است. طبقه بندی و ارزش دهی شاخص‌ها با استفاده از طیف پنج گزینه ای لیکرت صورت گرفته است. در بررسی روایی پرسش نامه از روایی صوری و نظرات کارشناسان و برای بررسی پایایی ابزار تحقیق نیز از روش انجام پیش آزمون و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه برابر با ۰/۸۵ محاسبه شد که نشان دهنده پایایی مناسب و قابل قبول ابزار پرسشنامه است. داده های گردآوری شده از طریق پرسشنامه با استفاده از روش های تحلیل آماری چون آزمون T تک نمونه ای در محیط نرم افزار SPSS مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

۴. یافته ها

به منظور ارزیابی و تحلیل امنیت در فضاهای باز اطراف رودخانه غدیر(بوستان الغدیر) شهر گنبد کاووس، با حضور در محدوده مربوطه پرسشگری شده است. با توجه به جدول شماره (۵)، ساختار جنسی پاسخ دهندگان نمونه تحقیق نشان می‌دهد که ۵۶ درصد مرد و ۳۹ درصد آنان را زنان تشکیل می‌دهند. بنابراین در میان جامعه نمونه این پژوهش، مردان را اکثریت تشکیل می‌دهند. همچنین ساختار سنی پاسخ دهندگان بیانگر آن است که ۴۴ درصد در گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال، ۳۷ درصد در گروه سنی ۳۱ تا ۴۵ سال، ۱۱ درصد در گروه سنی ۴۶ تا ۶۰ سال و ۲ درصد در گروه سنی ۶۱ سال و بیشتر قرار دارند. وضعیت تحصیلی پاسخ دهندگان نیز مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که ۱۷/۹ درصد پاسخ دهندگان، تحصیلات ابتدایی-راهنمایی و ۳۵/۴ درصد دیپلم هستند، ۳۶/۶ درصد فوق دیپلم و لیسانس هستند و ۵/۱ درصد نیز دارای مدرک فوق لیسانس و بالاتر بودند. وضعیت اقامتی پاسخ دهندگان حاکی از آن است که ۸۱/۵ درصد در شهر گنبد کاووس سکونت داشته و ۱۳/۴ درصد مسافر بودند. بررسی وضعیت سکونتی در میان جامعه آماری نشان داد که ۷۲/۶ درصد پاسخ دهندگان، در واحد مسکونی-های ویلایی و ۲۲/۳ درصد آپارتمانی قرار داشتند.

تحلیل استنباطی یافته‌ها

برای آزمون اینکه آیا شاخص‌های امنیت در محدوده (بوستان الغدیر)کناره رودخانه چهل چایدر شهر گنبد کاووس پایین‌تر از حد متوسط است از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه سؤالات در طیف لیکرت از بسیار کم تا بسیار زیاد طراحی شده و به هر کدام از گزینه‌ها یک امتیاز (خیلی بد: ۱، بد: ۲، متوسط: ۳، خوب: ۴، و خیلی خوب: ۵) داده شده است وضعیت پاسخ‌ها با توجه به عدد ۳ که حد متوسط است مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین اگر میانگین از ۳ بالاتر باشد نشان دهنده رضایت بالا نسبت به آن شاخص و در صورتی که پایین تر از ۳ باشد رضایت نسبت به آن شاخص پایین می‌باشد.

بررسی وضعیت کلی شاخص‌های امنیت در بوستان الغدیر در حاشیه رودخانه چهل چای

جدول شماره ۲ که نتایج آزمون T را برای بررسی ابعاد شاخص‌های امنیت محیطی در بوستان الغدیر ارائه می‌دهد، نشان دهنده وضعیت کلی رضایت کاربران از این ابعاد است. در این جدول، شش شاخص مختلف شامل طراحی خوانا، ایمنی بهداشتی، دسترسی فیزیکی، روشنایی، احساس امنیت و امنیت فیزیکی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. به طور کلی، میانگین‌ها نشان می‌دهند که کاربران در برخی ابعاد، مانند طراحی خوانا (۳/۰۷۰) و دسترسی فیزیکی (۳/۴۱۹) رضایت نسبی دارند، در حالی که ایمنی بهداشتی (۲/۶۴۰) و روشنایی (۲/۸۹۹) دارای میانگین‌های پایین‌تری هستند که حاکی از نگرانی‌ها در این زمینه‌ها است. انحراف معیار برای تمامی شاخص‌ها نشان دهنده پراکندگی قابل توجهی در نظرات افراد است که به ویژه در شاخص ایمنی بهداشتی (۰/۳۱۲) قابل مشاهده است. همچنین، تمامی مقادیر T برای هر شاخص منفی و سطح معناداری (Sig) برابر با ۰/۰۰۰ است، که به وضوح نشان می‌دهد که این نتایج در سطح ۰/۰۵ معنادار بوده و وجود اختلاف معنی‌دار در میانگین‌ها را تایید می‌کند. در زمینه اختلاف میانگین، این نتایج نشان دهنده نیاز به بهبود در تمامی ابعاد امنیت محیطی است، به ویژه در شاخص‌های ایمنی بهداشتی و احساس امنیت که به ترتیب اختلاف میانگین‌های منفی ۰/۳۵۶- و ۰/۱۶۸- را به خود اختصاص داده‌اند. این تحلیل می‌تواند به مسئولان و برنامه‌ریزان شهری کمک کند تا بر اساس نیازهای واقعی و نگرانی‌های جامعه، به بهبود شرایط امنیت محیطی در بوستان الغدیر بپردازند و اقداماتی مؤثر و کارآمد را در جهت افزایش رضایت عمومی انجام دهند.

جدول شماره ۲. آزمون T برای بررسی کلی ابعاد شاخص‌های امنیت محیطی در بوستان الغدیر

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	T	Sig (معنی داری)	اختلاف میانگین	با ضریب اطمینان ۹۵٪ حد پایین رضایت	حد بالای رضایت
طراحی خوانا	۳/۰۷۰	۰/۴۹۰	۲/۴۹۲	۰/۰۰۰	۰/۰۷۰	۰/۱۴	۰/۱۲۶
ایمنی بهداشتی	۲/۶۴۰	۰/۳۱۲	-۱۹/۷۲۵	۰/۰۰۰	-۰/۳۵۶	-۰/۳۹۱	-۰/۳۲۰
دسترسی فیزیکی	۳/۴۱۹	۰/۲۸۳	۲۵/۶۰۶	۰/۰۰۰	۰/۴۱۹	۰/۳۸۷	۰/۴۵۱
روشنایی	۲/۸۹۹	۰/۴۰۸	-۴/۲۷۶	۰/۰۰۰	-۰/۱۰۰	-۰/۱۴۷	-۰/۰۵۴
احساس امنیت	۲/۸۳۱	۰/۵۲۸	-۵/۵۳۱	۰/۰۰۰	-۰/۱۶۸	-۰/۲۲۸	-۰/۱۰۸

امنیت فیزیکی	۲/۸۵۷	۰/۳۶۱	-۶/۸۴۹	۰/۰۰۰	-۰/۱۴۲	-۰/۱۸۳	-۰/۱۰۱
جمع کل	۲/۹۵۳	۰/۲۵۹	-۳/۰۹۴	۰/۰۰۰	-۰/۰۴۶	-۰/۰۷۵	-۰/۰۱۶

ارزیابی وضعیت امنیت، بوستان الغدیر در حاشیه رودخانه چهل چای (بعد طراحی خوانا)

جدول شماره ۳ که نتایج آزمون T را برای بررسی گویه‌های بعد طراحی خوانا بوستان الغدیر نشان می‌دهد، بیانگر وضعیت رضایت عمومی از طراحی این بوستان است. در این جدول، شش گویه مختلف به تفکیک بررسی شده‌اند، که شامل طراحی مناسب فضای کنار آب‌خوری‌ها، جنس مصالح کف بوستان، قابلیت رویت تابلوهای راهنما و هشداردهنده، لبه فضای بوستان، ویژگی خاص حرکت و تأثیر آن در هنگام عبور، و استقرار مناسب تجهیزات ایمنی است. میانگین‌ها در این جدول بیانگر وضعیت مختلف گویه‌ها هستند؛ به عنوان مثال، میانگین گویه طراحی مناسب فضای کنار آب‌خوری‌ها ۲.۴۱۳ است که نشان‌دهنده رضایت نسبی کم در این زمینه می‌باشد، و از سوی دیگر، جنس مناسب مصالح کف بوستان با میانگین ۳.۳۳۶، نشان‌دهنده رضایت بالاتری از این جنبه است. انحراف معیار برای هر گویه نیز حاکی از وجود تنوع در پاسخ‌های شرکت‌کنندگان است. مقادیر T در بیشتر موارد منفی و سطح معناداری (Sig) تمامی گویه‌ها برابر با ۰.۰۰۰ است که به وضوح نشان‌دهنده وجود اختلاف معنی‌دار در میانگین‌ها است. اختلاف میانگین‌ها نیز اطلاعات ارزشمندی را ارائه می‌دهند؛ به عنوان مثال، گویه مربوط به طراحی مناسب فضای کنار آب‌خوری‌ها اختلاف میانگین منفی ۰.۵۸۶- را نشان می‌دهد که بیانگر نگرانی در این زمینه است. همچنین، گویه‌هایی چون لبه فضای بوستان (میانگین ۳.۶۶۳) و ویژگی بوستان از نظر خاص حرکت (میانگین ۳.۵۱۰) نسبتاً مثبت ارزیابی شده‌اند. در نهایت، نتایج این تحلیل به مسئولان کمک می‌کند تا نقاط قوت و ضعف طراحی خوانا بوستان الغدیر را شناسایی کرده و اقداماتی برای بهبود شرایط و افزایش رضایت عمومی انجام دهند.

جدول ۳. آزمون T برای بررسی گویه‌های بعد طراحی خوانا بوستان الغدیر.

گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	T	Sig	اختلاف میانگین	با ضریب اطمینان ۹۵٪	
						حد پایین رضایت	حد بالای رضایت
طراحی مناسب فضای مناسب کنار آب خوری ها جهت دسترسی افراد به خصوص کودکان و معلولان	۲/۴۱۳	۰/۸۳۹	-۱۲/۱۰	۰/۰۰۰	-۰/۵۸۶	-۰/۶۸۲	-۰/۴۹۱
جنس مناسب مصالح کف بوستان	۳/۳۳۶	۰/۶۳۰	۹/۲۴	۰/۰۰۰	۰/۳۳۶	۰/۲۶۵	۰/۴۰۸
قابلیت رویت تابلوهای راهنما و هشدار دهنده بوستان در روز و شب	۲/۶۶۳	۰/۶۲۵	-۹/۳۲	۰/۰۰۰	-۰/۳۳۶	-۰/۴۰۷	-۰/۲۶۵
لبه فضای بوستان تا بازدید کنندگان بتوانند جلو و اطرافشان را ببینند و توسط دیگران دیده شوند	۳/۶۶۳	۰/۸۵۹	۱۳/۳۶	۰/۰۰۰	۰/۶۶۳	۰/۵۶۵	۰/۷۶۱
ویژگی بوستان از نظر ویژگی خاص حرکت و تأثیر آن در هنگام عبور	۳/۵۱۰	۰/۹۵۸	۹/۲۱	۰/۰۰۰	۰/۵۱۰	۰/۴۰۱	۰/۶۱۹
استقرار مناسب تجهیزات ایمنی	۲/۸۳۶	۰/۵۵۷	-۵/۰۷	۰/۰۰۰	-۰/۱۶۳	-۰/۲۲۶	-۰/۱۰۰

ارزیابی وضعیت امنیت بوستان الغدیر در بعد ایمنی بهداشتی

جدول شماره ۴ که نتایج آزمون T را برای بررسی گویه‌های بعد ایمنی بهداشتی بوستان الغدیر ارائه می‌دهد، نشان‌دهنده وضعیت رضایت عمومی از این ابعاد بهداشتی است. در این جدول، نه گویه مختلف بررسی شده است که شامل داشتن آب آشامیدنی سالم، تعداد کافی آب‌خوری، تهیه اغذیه سالم، وجود تعداد کافی سرویس بهداشتی، وجود تجهیزات مناسب در سرویس بهداشتی، تعداد کافی سطل زباله، وجود سطل‌های زباله درب‌دار و کیسه‌دار، نظافت مستمر سرویس‌های بهداشتی، رعایت اصول بهداشتی در سرویس‌دهی مواد غذایی توسط کارکنان بوفه یا رستوران، و مراقبت برای جلوگیری از آلوده شدن مواد خوراکی و آشامیدنی موجود در بوستان می‌باشد. میانگین‌ها در این جدول نشان می‌دهند که کاربران به طور کلی احساس رضایت کافی از شرایط بهداشتی بوستان ندارند. به عنوان مثال، گویه "داشتن آب آشامیدنی سالم" با میانگین ۲.۵۲۶، و "تعداد کافی آب‌خوری" با میانگین ۲.۰۹۰، نشان‌دهنده نگرانی‌های جدی در این زمینه‌ها است. انحراف معیارها نیز حاکی از تنوع در پاسخ‌های کاربران است؛ به طور خاص، انحراف معیار گویه "تعداد کافی سطل زباله" (۰.۹۵۰) بالاتر از بقیه است، که نشان‌دهنده عدم توافق بیشتر کاربران در این مورد می‌باشد. مقادیر T برای تمامی گویه‌ها منفی بوده و سطح معناداری (Sig) همه آن‌ها برابر با ۰.۰۰۰ است، که نشان‌دهنده وجود اختلاف معنی‌دار در میانگین‌ها در سطح ۰.۰۰۵ می‌باشد. اختلاف میانگین‌ها نیز نشان می‌دهد که در تمامی گویه‌ها، نارضایتی عمومی وجود دارد؛ به عنوان مثال، گویه "وجود تعداد کافی سرویس بهداشتی" با اختلاف میانگین ۰.۳۸۰- و "مراقبت جهت جلوگیری از آلوده شدن مواد خوراکی" با اختلاف میانگین ۰.۴۹۳-، بیانگر نیاز به بهبود در این زمینه‌هاست.

جدول ۴. آزمون T برای بررسی گویه‌های بعد ایمنی بهداشتی بوستان الغدير.

با ضریب اطمینان ۹۵٪	اختلاف	انحراف	T	میانگین	گویه‌ها		
حد پایین رضایت	حد بالایی رضایت	میانگین	Sig	معیار			
-۰/۳۹۱	-۰/۵۵۵	-۰/۴۷۳	۰/۰۰۰	-۱۱/۳۲	۰/۷۲۴	۲/۵۲۶	داشتن آب آشامیدنی سالم
-۰/۸۳۰	-۰/۹۸۹	-۰/۹۱۰	۰/۰۰۰	-۲۲/۵۱	۰/۷۰۰	۲/۰۹۰	تعداد کافی آب خوری
-۰/۳۳۴	-۰/۵۱۹	-۰/۴۲۶	۰/۰۰۰	-۹/۰۹	۰/۸۱۲	۲/۵۷۳	تهیه اغذیه سالم را در بوستان
-۰/۲۸۹	-۰/۴۷۰	-۰/۳۸۰	۰/۰۰۰	-۸/۲۸	۰/۷۹۴	۲/۶۲۰	وجود تعداد کافی سرویس بهداشتی
-۰/۳۲۳	-۰/۴۹۶	-۰/۴۱۰	۰/۰۰۰	-۹/۲۹	۰/۷۶۴	۲/۵۹۰	وجود تجهیزات مناسب در سرویس بهداشتی
۰/۲۸۸	۰/۰۷۲	۰/۱۸۰	۰/۰۰۰	۳/۲۷	۰/۹۵۰	۳/۱۸۰	تعداد کافی سطل زباله
-۰/۰۳۹	-۰/۲۸۰	-۰/۱۶۰	۰/۰۰۰	-۲/۶۱	۱/۰۶۰	۲/۸۴۰	وجود سطل‌های زباله درب دار و کیسه دار
-۰/۳۱۷	-۰/۵۰۸	-۰/۴۱۳	۰/۰۰۰	-۸/۵۲	۰/۸۳۹	۲/۵۸۶	نظافت مستمر سرویس‌های بهداشتی
۰/۰۱۳	-۰/۱۶۰	-۰/۰۷۳	۰/۰۹۷	-۱/۶۶	۰/۷۶۳	۲/۹۲۶	رعایت نمودن اصول بهداشتی در سرویس دهی مواد غذایی توسط کارکنان بوفه یا رستوران
-۰/۴۱۹	-۰/۵۶۶	-۰/۴۹۳	۰/۰۰۰	-۱۳/۲۱	۰/۶۴۶	۲/۵۰۶	مراقبت جهت جلوگیری از آلوده شدن مواد خوراکی و آشامیدنی موجود در بوستان

ارزیابی وضعیت امنیت بوستان الغدير در بعد دسترسی فیزیکی

ارزیابی وضعیت امنیت بوستان الغدير در بعد دسترسی فیزیکی، به بررسی هفت گویه مختلف پرداخته است که میانگین‌های بالایی را در مقایسه با دیگر ابعاد ایمنی نشان می‌دهند و این امر حاکی از مطلوبیت شرایط دسترسی فیزیکی در این بوستان است. در این ارزیابی، گویه‌هایی نظیر "نبودن اشیای اضافی در سطح بوستان" با میانگین ۴.۱۷۰، "وضعیت بوستان از نظر تناسب خطوط عابرین پیاده و پارکینگ" و "وضعیت ورودی، راه‌ها و محدوده‌های تفریحی بوستان از نظر فقدان موانع حرکت" هر دو با میانگین ۳.۶۶۳، و "وضعیت بوستان از نظر دسترسی آسان معلولین و کودکان به نقاط مختلف" با میانگین ۳.۵۹۳، نشان‌دهنده شرایط رضایت‌بخش و نزدیک به حد مطلوب در این ابعاد هستند. در مقابل، گویه‌هایی مانند "امکان عبور صندلی چرخ‌دار" با میانگین ۲.۹۲۳ و "امکان تردد ماشین‌های امدادی و دیگر ماشین‌آلات مورد نیاز" با میانگین ۲.۵۲۰، که به ترتیب حاکی از رضایت کمتر و نیاز به بهبود در این زمینه‌ها هستند، همچنین سطح معنی‌داری بالای ۰.۰۵ برای گویه "امکان عبور صندلی چرخ‌دار" نشان‌دهنده عدم وجود اختلاف معنی‌دار در این خصوص است. باقی گویه‌ها، به ویژه "فقدان پله‌های فراوان در سطح بوستان" با میانگین ۳.۴۰۳ و انحراف معیار ۰.۸۶۹، و "وضعیت ورودی و راه‌ها" با میانگین ۳.۶۶۳، در حد متوسط رو به بالا قرار دارند و به وضوح نشان‌دهنده وجود زیرساخت‌های مناسب و دسترسی راحت برای بازدیدکنندگان، به ویژه برای افراد دارای معلولیت و کودکان می‌باشد. در نهایت، نتایج این ارزیابی به مسئولان کمک می‌کند تا بر اساس داده‌های به دست آمده، اقدامات لازم برای بهبود و ارتقاء وضعیت دسترسی فیزیکی بوستان الغدير را انجام دهند و بدین ترتیب، سطح رضایت و ایمنی عمومی را افزایش دهند. (جدول شماره ۵).

جدول ۵. آزمون T برای بررسی گویه‌های بعد دسترسی فیزیکی بوستان الغدير.

با ضریب اطمینان ۹۵٪	اختلاف	انحراف	T	میانگین	گویه‌ها		
حد پایین رضایت	حد بالایی رضایت	میانگین	Sig	معیار			
۰/۰۲۶	-۰/۱۷۹	-۰/۰۷۶	۰/۱۴۴	-۱/۴۶	۰/۹۰۵	۲/۹۲۳	امکان عبور صندلی چرخ دار (حداقل عرض مورد نیاز ۱۲۰ سانتی متر)
-۰/۳۹۷	-۰/۵۶۲	-۰/۴۸۰	۰/۰۰۰	-۱۱/۴۷	۰/۷۲۴	۲/۵۲۰	امکان تردد ماشین‌های امدادی و دیگر ماشین‌آلات مورد نیاز در بوستان (حداقل عرض مورد نیاز ۲ متر)
۰/۵۰۲	۰/۳۰۴	۰/۴۰۳	۰/۰۰۰	۸/۰۳	۰/۸۶۹	۳/۴۰۳	فقدان پله‌های فراوان در سطح بوستان
۰/۶۷۹	۰/۵۰۷	۰/۵۹۳	۰/۰۰۰	۱۳/۵۳	۰/۷۵۹	۳/۵۹۳	وضعیت بوستان از نظر دسترسی آسان معلولین و کودکان به نقاط مختلف
۰/۷۳۴	۰/۵۹۲	۰/۶۶۳	۰/۰۰۰	۱۸/۳۶	۰/۶۲۵	۳/۶۶۳	وضعیت ورودی، راه‌ها و محدوده‌های تفریحی بوستان از نظر فقدان موانع حرکت
۱/۲۳۳	۱/۱۰۶	۱/۱۷۰	۰/۰۰۰	۳۶/۴۶	۰/۵۵۵	۴/۱۷۰	نبودن اشیای اضافی در سطح بوستان
۰/۷۴۸	۰/۵۷۸	۰/۶۶۳	۰/۰۰۰	۱۵/۳۷	۰/۷۴۷	۳/۶۶۳	وضعیت بوستان از نظر تناسب خطوط عابرین پیاده و پارکینگ

ارزیابی وضعیت امنیت بوستان الغدير در بعد روشنائی

بررسی بعد روشنائی در بوستان الغدير با استفاده از هفت گويه انجام شده است و نتایج آزمون آماری T نشان می‌دهد که اکثر این گويه‌ها وزنی بالاتر از حد متوسط کسب نکرده‌اند، که این موضوع به نگرانی‌هایی درباره کیفیت روشنائی بوستان اشاره دارد. گويه‌هایی چون "داشتن درپوش عایق در تاسیسات برقی" با میانگین ۳.۲۸۰، "داشتن برجسب خطر برق‌گرفتگی" با میانگین ۳.۲۴۰، و "وضعیت روشنائی لامپ‌ها و تعویض به موقع لامپ‌های سوخته" با میانگین ۳.۰۰۰، به عنوان مواردی با وضعیت مناسب و رو به بالا شناخته شده‌اند. این نشان می‌دهد که در زمینه امنیت الکتریکی و روشنائی پایه‌ها، وضعیت قابل قبولی وجود دارد. با این حال، سایر گويه‌ها مانند "مکان مناسب پایه‌های روشنائی" (با میانگین ۲.۵۷۶) و "فقدان پایه‌های روشنائی خارج از سرویس و یا لامپ‌های سوخته" (با میانگین ۲.۶۱۶) به وضوح در حد متوسط رو به پایین قرار دارند. این نتایج نشان‌دهنده نیاز به بهبود در زمینه روشنائی عمومی بوستان است، به‌ویژه در مکان‌هایی که ممکن است برای بازدیدکنندگان خطرآفرین باشد. همچنین، گويه‌هایی مثل "بسته بودن درب پایه‌های روشنائی یا تابلوهای برق" با میانگین ۲.۹۰۶، بیانگر کمبود توجه به ایمنی تجهیزات الکتریکی است. در نهایت، وجود این نواقص در زمینه روشنائی می‌تواند تأثیر منفی بر احساس امنیت و آرامش بازدیدکنندگان داشته باشد. این داده‌ها به مسئولان کمک می‌کند تا اقدامات لازم برای بهبود روشنائی بوستان، از جمله تعمیر و نگهداری تجهیزات روشنائی و نصب لامپ‌های جدید را در اولویت قرار دهند. با ایجاد محیطی روشن‌تر و امن‌تر، می‌توان به بهبود تجربه بازدیدکنندگان و افزایش رضایت آنها کمک کرد.

جدول ۶. آزمون T برای بررسی گويه‌های بعد روشنائی بوستان الغدير.

گويه‌ها	میانگین	انحراف معیار	T	Sig	اختلاف میانگین	با ضریب اطمینان ۹۵٪ حد پایین رضایت	حد بالای رضایت
مکان مناسب پایه های روشنائی	۲/۵۷۶	۰/۶۵۲	-۱۱/۲۴۰	۰/۰۰۰	-۰/۴۲۳	-۰/۴۹۷	-۰/۳۴۹
فقدان پایه های روشنائی خارج از سرویس و یا لامپ های سوخته	۲/۶۱۶	۰/۷۲۹	-۹/۱۷۰	۰/۰۰۰	-۰/۳۸۳	-۰/۴۶۶	-۰/۳۰۰
داشتن درپوش عایق در تاسیسات برقی	۳/۲۸۰	۰/۸۸۵	۵/۴۷۶	۰/۰۰۰	۰/۲۸۰	۰/۱۷۹	۰/۳۸۰
داشتن برجسب خطر برق گرفتگی	۳/۲۴۰	۰/۹۱۹	۴/۵۲۲	۰/۰۰۰	۰/۲۴۰	۰/۱۳۵	۰/۳۴۴
بسته بودن درب پایه های روشنائی یا تابلوهای برق	۲/۹۰۶	۰/۹۸۷	-۱/۶۳۸	۰/۱۰۳	-۰/۰۹۳	-۰/۲۰۵	۰/۰۱۸
وضعیت وجود نور مناسب در محل تجهیزات	۲/۲۶۶	۰/۷۴۶	-۷/۷۳۳	۰/۰۰۰	-۰/۳۳۳	-۰/۴۱۸	-۰/۲۴۸
وضعیت روشنائی لامپ ها و تعویض به موقع لامپ های سوخته	۳/۰۰۰	۰/۵۷۸	۰/۲۰۰	۰/۸۴۲	۰/۰۶۶	-۰/۵۹۰	۰/۰۷۲

ارزیابی وضعیت امنیت بوستان الغدير در بعد امنیت فیزیکی

برای بررسی وضعیت امنیت فیزیکی بوستان الغدير، از هفت گويه استفاده شده است و نتایج حاصل از آزمون آماری T نشان می‌دهد که اکثر این گويه‌ها امتیاز وزنی کمتری از حد متوسط را به خود اختصاص داده‌اند. در میان گويه‌های مورد بررسی، گويه‌هایی مانند "نبودن زاید اضافی و لبه‌های تیز و برنده در وسایل پارک" با میانگین ۳.۶۶۳ و "فقدان سیم برق یا لامپ در آب‌نما بدون کنترل ایمنی" با میانگین ۳.۳۰۰ در حد متوسط رو به بالا قرار دارند، که نشان‌دهنده توجه به ایمنی در طراحی و نگهداری وسایل پارک است. با این حال، گويه‌های دیگر مانند "وجود جعبه کمک‌های اولیه در سطح پارک" (میانگین ۲.۳۷۳)، "وجود کپسول اطفای حریق در سطح پارک" (میانگین ۲.۴۵۶)، و "ترمیم و نگهداری مستمر از امکانات ایمنی" (میانگین ۲.۴۷۳) از حد مطلوب بسیار پایین‌تر هستند. این نتایج به وضوح نشان می‌دهد که در زمینه تأمین تجهیزات ایمنی و نگهداری از آنها، ضعف‌هایی وجود دارد که می‌تواند بر احساس امنیت بازدیدکنندگان تأثیر بگذارد. گفته‌های مربوط به وجود "تلفن عمومی در نزدیکی بوستان" با میانگین ۲.۵۷۳ و "وجود میز و نیمکت‌هایی با ساختار و اندازه استاندارد و متناسب با ایمنی افراد" (میانگین ۲.۸۹۰) نیز به نوبه خود نشان‌دهنده نواقص در تأمین خدمات و تجهیزات ایمنی مناسب در بوستان است. (جدول شماره ۷).

جدول ۷. آزمون T برای بررسی گويه‌های بعد ایمنی فیزیکی بوستان الغدير.

گويه‌ها	میانگین	انحراف معیار	T	Sig	اختلاف میانگین	با ضریب اطمینان ۹۵٪ حد پایین رضایت	حد بالای رضایت
وجود تلفن عمومی در نزدیکی بوستان	۲/۵۷۳	۰/۷۳۰	-۱۰/۱۱۲	۰/۰۰۰	-۰/۴۲۶	-۰/۵۰۹	-۰/۳۴۳
وجود جعبه کمک های اولیه در سطح بوستان	۲/۳۷۳	۰/۶۸۴	-۱۵/۸۵	۰/۰۰۰	-۰/۶۲۶	-۰/۷۰۴	-۰/۵۴۸
وجود کپسول اطفای حریق در سطح بوستان	۲/۴۵۶	۱/۳۱۹	-۷/۱۳	۰/۰۰۰	-۰/۵۴۳	-۰/۶۹۳	-۰/۳۹۳
وجود میز و نیمکت هایی با ساختار و اندازه استاندارد و متناسب با ایمنی افراد	۲/۸۹۰	۰/۸۶۰	-۲/۲۱۴	۰/۰۰۰	-۰/۱۱۰	-۰/۲۰۷	-۰/۰۱۲
فقدان سیم برق یا لامپ در آب نما بدون کنترل ایمنی	۳/۳۰۰	۱/۰۱۳	۵/۱۲۸	۰/۰۰۰	۰/۳۰۰	۰/۱۸۴	۰/۴۱۵

تحلیل تأثیر فضاهای سبز و آبراه‌ها بر ارتقاء کیفیت زندگی و... (سارلی و همکاران)

-۰/۲۰۷	-۰/۳۰۶	-۲۵۶	۰/۰۰۰	-۱۰/۱۶۱	۰/۴۳۷	۲/۴۷۳	ترمیم و نگهداری مستمر از امکانات ایمنی
۰/۷۶۱	۰/۵۶۵	۶۶۳	۰/۰۰۰	۱۳/۲۶۴	۰/۸۵۹	۳/۶۶۳	نمود زایده اضافی و لبه‌های تیز و برنده در وسایل بوستان

ارزیابی وضعیت امنیت بوستان الغدیر در بعد احساس ایمنی

در بررسی وضعیت احساس ایمنی در بوستان الغدیر، نتایج آزمون T تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که اکثر گویه‌ها در وضعیت نامطلوبی قرار دارند، به‌جز گویه مربوط به "کاهش اثرات سوء صداهای ناهنجار" با میانگین ۳.۳۳۰ که در وضعیت مطلوبی قرار دارد. سایر گویه‌ها مانند "ایجاد سایه جهت جلوگیری از هرگونه تنش جسمی" (میانگین ۲.۷۵۳) و "عدم حضور افراد ناباب اجتماعی و معتادان" (میانگین ۲.۶۵۶) به نیاز به بهبود شرایط آسایش و امنیت اشاره دارند. همچنین، گویه‌های "طیف‌های مختلف گروه‌های سنی و در نظر گرفتن نیازهای آنان" (میانگین ۲.۵۰۰) و "کنترل مداوم نگهبان‌ها در سطح بوستان" (میانگین ۲.۹۱۶) نشان می‌دهند که ضعف در این حوزه‌ها می‌تواند بر احساس امنیت بازدیدکنندگان تأثیر منفی بگذارد (جدول شماره ۸).

جدول ۸. آزمون T برای بررسی گویه‌های بعد احساس ایمنی بوستان الغدیر.

با ضریب اطمینان ۹۵٪	اختلاف میانگین	Sig	T	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها	
حد پایین رضایت	حد پایین رضایت						
۰/۴۲۶	۰/۲۳۳	۰/۳۳۰	۰/۰۰۰	۶/۷۲	۰/۸۵۰	۳/۳۳۰	کاهش اثرات سوء صداهای ناهنجار
-۰/۱۴۰	-۰/۳۵۲	-۰/۲۴۶	-۰/۰۰۰	-۴/۵۸	۰/۹۳۲	۲/۷۵۳	ایجاد سایه جهت جلوگیری از هرگونه تنش جسمی
-۰/۴۴۳	-۰/۵۵۶	-۰/۵۰۰	-۰/۰۰۰	-۱۷/۲۹	۰/۵۰۰	۲/۵۰۰	طیف‌های مختلف گروه‌های سنی و در نظر گرفته شدن نیازهای آنان
۰/۰۰۳	-۰/۱۶۹	-۰/۰۸۳	-۰/۰۰۰	-۱/۸۹	۰/۷۶۰	۲/۹۱۶	کنترل مداوم نگهبان‌ها در سطح بوستان
-۰/۲۴۶	-۰/۴۴۰	-۰/۳۴۳	-۰/۰۰۰	-۶/۹۳	۰/۸۵۷	۲/۶۵۶	عدم حضور افراد ناباب اجتماعی و معتادان

جدول ۹. آزمون تی تک نمونه‌ای جهت ارزیابی نتایج نظرات شهروندان از رضایت‌مندی آنها از مولفه‌های کیفیت زندگی

سطح معناداری	آماره آزمون T	درجه آزادی	حجم نمونه	گویه
۰/۰۰۰*	۳۸/۴۴	۴۹	۵۰	امنیت اجتماعی
۰/۰۰۰*	۳۰/۷۷	۴۹	۵۰	فضاهای گذران اوقات فراغت
۰/۰۰۰*	۴۱/۱۳	۴۹	۵۰	وجود و دسترسی آسان به فضاهای پیاده روی
۰/۰۰۰*	۲۲/۴۸	۴۹	۵۰	وجود و دسترسی آسان به فضاهای باز و سبز عمومی
۰/۰۰۰*	۲۲/۳۹	۴۹	۵۰	مشارکت‌های اجتماعی در امور امنیت فضا
۰/۰۰۰*	۲۴/۹۱	۴۹	۵۰	امکانات بهداشتی _ درمانی
۰/۰۰۰*	۲۷/۵۰	۴۹	۵۰	عدم جرم و جنایت
۰/۰۰۰*	۲۵/۸۱	۴۹	۵۰	هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک
۰/۰۰۰*	۲۸/۴۶	۴۹	۵۰	وجود فرصت‌های شغلی
۰/۰۰۰*	۲۸/۸۲	۴۹	۵۰	امکانات آموزشی از جمله کتابخانه و ...
۰/۰۰۰*	۳۱/۸۲	۴۹	۵۰	دسترسی به ایستگاه‌های اتوبوس و تاکسی
۰/۰۰۰*	۲۸/۳۵	۴۹	۵۰	کارایی سیستم حمل و نقل عمومی
۰/۰۰۰*	۲۸/۹۲	۴۹	۵۰	پاکیزگی هوای منطقه
۰/۰۰۰*	۱۸/۹۱	۴۹	۵۰	سیستم جمع‌آوری و بازیافت زباله
۰/۰۰۰*	۳۷/۷۲	۴۹	۵۰	کیفیت بهداشت مکان
۰/۰۰۰*	۲۸/۱۳	۴۹	۵۰	کیفیت مسکن
۰/۰۰۰*	۳۱/۹۲	۴۹	۵۰	زیبایی نمای ساختمان‌ها

سطح معناداری تا ۹۹٪ (*) سطح معناداری تا ۹۵٪ (**) عدم معناداری (NS)

نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای ارزیابی رضایت‌مندی شهروندان از مولفه‌های کیفیت زندگی در جدول ۹ نشان‌دهنده معناداری بالای تمام مولفه‌ها در سطح ۹۹ درصد است (* ۰/۰۰۰)، به این معنا که شهروندان به‌طور کلی از وضعیت این مولفه‌ها رضایت دارند. میانگین‌های آماره T برای مولفه‌هایی مانند "امنیت اجتماعی" (۴۴.۳۸)، "فضاهای گذران اوقات فراغت" (۷۷.۳۰)، و "وجود و دسترسی آسان به فضاهای پیاده‌روی" (۱۳.۴۱) نشان‌دهنده احساس مثبت و رضایت از این ابعاد است. همچنین، مولفه‌های مرتبط با "پاکیزگی هوای منطقه" (۹۲.۲۸)

و "زیبایی نمای ساختمان‌ها" (۹۲.۳۱) نیز به ترتیب بالاترین امتیاز را کسب کرده‌اند، که نشان‌دهنده توجه شهروندان به مسائل زیست‌محیطی و زیبایی‌شناسی در محیط زندگی‌شان است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

گسترش فیزیکی شهرها و همچنین نوع زندگی امروزی، تقاضا برای گسترش فضای سبز و ایجاد بوستان‌ها را در شهرها به دنبال داشته است. بی‌تردید، تمهیدات امنیتی برای بوستان‌ها از الزاماتی است که برای شهرداری‌ها مهم بوده و همواره ذهن برنامه‌ریزان و طراحان شهری را به خود مشغول کرده است. بنابراین، موضوعات امنیت از جمله موارد مهمی است که قبل از بروز حوادث و اثرات نامطلوب و همچنین به‌منظور رفع نیازهای استفاده‌کنندگان از بوستان‌ها و به‌نوعی تمام شهروندان، باید در حوزه طرح‌ریزی، اجرا، مدیریت و نگهداری به آن توجه شود. در این پژوهش به ارزیابی و تحلیل وضعیت امنیت بوستان‌های غدیر در شهر گنبد کاووس پرداخته شده است. نتایج حاکی از آن است که میانگین کلی در بوستان مورد بررسی برابر با ۲/۵۹ درصد است که نزدیک به حد متوسط قرار دارد. همچنین، وضعیت بوستان مورد مطالعه از نظر شاخص‌های دسترسی فیزیکی، طراحی خوانا، روشنایی، امنیت فیزیکی، احساس امنیت و آسایش محیطی، به ترتیب با میانگین‌های ۳/۴۱، ۳/۰۷، ۲/۸۹، ۲/۸۵، ۲/۸۳ و ۲/۶۴، در بهترین و بدترین شرایط قرار دارند. به نظر می‌رسد میزان رضایت شهروندان و ساکنان منطقه مورد نظر از مولفه‌های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی آنها و عملکرد مسئولین بسیار بالا است، به طوری که می‌توان به‌طور یقین بیان کرد که شهروندان منطقه و میزان رضایت آنها از مولفه‌های موجود در بخش‌های مختلف کیفیت زندگی، بالا بوده و به‌طور مستقیم بر کیفیت زندگی هر یک از آنان تأثیرگذار است. به‌طور کلی، رعایت اصول امنیت در بوستان‌های شهری به‌منظور پیشگیری از خطرات و حوادث و حمایت از منابع انسانی و مادی، یکی از ضروری‌ترین و بااهمیت‌ترین اقداماتی است که همواره باید مورد توجه قرار گیرد. ناآگاهی و رعایت نکردن اصول ایمنی در بوستان‌های شهری، حوادثی به‌دنبال دارد که موجب آسیب‌های فراوان و خسارات جبران‌ناپذیری به انسان‌ها و محیط‌زیست می‌شود. از این‌رو، بوستان‌های غدیر نیز از این قاعده مستثنی نبوده و یافته‌های حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که این بوستان از لحاظ وضعیت شاخص‌های امنیت در شرایط نامطلوبی قرار دارد. بنابراین، ضروری است که برای ارتقای امنیت در این بوستان‌ها، مخاطرات و حوادث پیرامون شناسایی شوند و آن‌ها تا حد امکان کاهش یابند. دستیابی به این هدف، بدون شناخت مخاطرات و حوادث و کسب دانش و مهارت لازم در مورد نحوه پیشگیری از آن‌ها در بوستان‌های شهری، امکان‌پذیر نخواهد بود.

۶. منابع

۱. تقوایی، سیدحسین (۱۳۹۱). معماری منظر: درآمدی بر تعریف‌ها و مبانی نظری، چاپ اول، دانشگاه شهیدبهشتی، تهران.
۲. پریور، پرستو و همکاران (۱۳۹۲). بسط چارچوب ارزیابی راهبردی محیط زیستی طرح‌های توسعه شهری براساس تفکر تاب‌آوری، نشریه نامه معماری و شهرسازی، ۶ (۱۱)، ۱۵۵ - ۱۷۰.
۳. ذبیحی، حسین؛ حبیب، فرح؛ رهبری منش، کمال (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین میزان رضایت از مجتمع‌های مسکونی و تأثیر مجتمع‌های مسکونی بر روابط انسان (مطالعه موردی چند مجتمع مسکونی در تهران)، هویت شهر (۱۵)، صص ۱۰۳ تا ۱۱۸.
۴. محمدزاده، رحمت (۱۳۹۰)، بررسی کیفیت عوامل فضایی و کالبدی فضاهای باز مجتمع‌های مسکونی شهر جدید سهند، نشریه هنرهای زیبا، معماری و شهرسازی، شماره ۴۷، پاییز، صص ۲۹ تا ۳۸.
۵. سلطانی، علی و نامداریان، احمدعلی (۱۳۹۰)، تحلیل نقش فضاهای شهری در دستیابی به توسعه پایدار شهرها، تبیین پارادایم ارتباط، فصلنامه باغ نظر، سال هشتم، شماره ۱۸، صص ۳-۱۲.
۶. نقی‌زاده، محمد (۱۳۸۶)، ادراک زیبایی و هویت شهر در پرتو تفکر اسلامی، اصفهان، انتشارات، سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان.
۷. شمعی، علی و پوراحمد، احمد (۱۳۸۴)، بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
۸. توسلی، محمود (۱۳۷۶)، طراحی شهری در بخش مرکزی تهران، چاپ اول، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
۹. رضوان، علی، فتحی، منصور، بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی در محلات شهری؛ ناحیه ۳ منطقه ۱۷ تهران، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۴۵، ۱۳۹۱.
۱۰. قزایی، فریبا، راد جهانیانی، نفیسه، رشیدپور، نازیلا، بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری، مناطق ۲ و ۱۱ تهران، فصلنامه آرمانشهر، شماره ۴، ۱۳۸۹.

۱۱. غفاری، علی، مرجان نعمتی مهر، ثمانه عبدی، تکامل رویکرد پیشگیری از جرم مبتنی بر طراحی محیطی در محیط های مسکونی با استفاده از CPTED، فصلنامه مسکن و محیط روستایی، شماره ۱۴۴، ۱۳۹۲.
۱۲. مختاری، مرضیه و نظری، جواد(۱۳۸۹)، جامعه شناسی کیفیت زندگی، انتشارات جامعه شناسان.
۱۳. پورجعفر، محمدرضا، احمدی، فریال، صادقی، علی رضا (۱۳۹۳). بررسی انگاره‌های مؤثر بر طراحی منظر پایدار رودخانه‌های فصلی درون شهری (مطالعه موردی: رودخانه خشک شیراز)، پایداری، توسعه و محیط زیست، دوره ۱، شماره ۳ (پیاپی ۴)، زمستان ۱۳۹۳، صفحه ۷۱-۸۶.
۱۴. دیوسالار، اسدالله، فیروزجاه، پری شکری، فردوسی، سجاد(۱۳۹۴). ایده ها و الگوهای باز زنده سازی مسیل‌ها و رودخانه‌های شهری (مطالعه موردی: رودخانه شاهرود)، فصلنامه انسان و محیط زیست، شماره ۳۵، زمستان ۹۴، صفحه ۱-۱۶.
۱۵. ایرانی بهیپهانی، هما. فریادی، شهرزاد. و محبعلی، گلنار، ۱۳۹۱، حفاظت و باز زنده سازی منظر رود دره دربند بر اساس الگوهای رفتاری، فصلنامه محیط شناسی، سال سی و هشتم، شماره ۶۲ تهران.
۱۶. دیناروندی، مرتضی و همکاران. مدیریت بهداشت. ایمنی و محیط‌زیست در پارک‌های شهری (منطقه مورد مطالعه: منطقه ۶ شهرداری تهران). مجله محیط شناسی. پاییز ۱۳۹۲. شماره ۳. صفحه ۷۵ تا ۹۰.
۱۷. خلیل‌نژاد، سیدمحمدرضا. مبانی اصلاح الگوی مصرف در بخش فضای سبز شهری. دو فصلنامه محیط‌زیست و توسعه. ۱۳۹۳. سال اول. شماره ۲.
۱۸. مهرآرا، مریم و لاهیجانیان، اکرم الملوک. بررسی وضعیت پارک‌های شهری در جهت حفظ محیط‌زیست و ارائه راهکارهای مدیریتی مناسب (مطالعه موردی: پارک‌های منطقه ۷ شهر تهران). نشریه انسان و محیط‌زیست. تابستان ۱۳۹۳. دوره ۱۲. شماره ۲. صفحه ۵۵ تا ۶۷.

19. Hayati, B., Taghizadeh, M., & Rezaei, M. (2011), Investigating the Factors Affecting the Satisfaction of Visitors with the Quality of Services Provided in Tabriz Parks, First Conference on Urban Economics of Mashhad, 1-17. (In persian)
20. Yosefi Robiyat, E., Ghasami, F., Salehi, E., & Jahani, F. (2014), Spatial-Spatial Approach of Urban Green Space in Regional Parks in Birjand, Journal of Applied Geosciences Research, 33, 113-130. (In persian).
21. Khadem Hosini, A., Ghaed Rahmati, S., & Jamshidi, Z. (2016), Assessment of sustainability in Urban Green Space in 15 districts of Isfahan, Human Geography research Quarterly, 48 (4), 751-763. (In persian)
22. Hosini, M., Mahdian Bahnamiri, M., & Sedighi, A. (2015), Measuring and Analyzing the Safety in Public Parks (Case Studies of Kohsangi and Basij Parks in Mashhad), Journal of Geography and regional development, 13 (1), 185-207. (In persian)
23. Abarkar M. Natural Resort Urban Design Criteria Of Environmental Perceptions Sample Valley Farahzad. MA: Environmental Engineering, Environmental Faculty Of Tehran University, Tehran; 2008. p.101. [In Persian]
24. Sophia, Jane Findlay. and Mark, Patrick Taylor, 2006. Why rehabilitate urban river systems, Area.
25. Yang, Y. W. Zhao *, F. XU, 2007. Theoretical framework of the urban river restoration planning, Environmental Informatics ARCHIVES, Volume 5.